

Výroba mlékárenských výrobků v roce 2004

Nákup mléka

Mlékárenský průmysl nakoupil a zpracoval v roce 2004 podle resortní statistiky MZe ČR 2 495,8 mil. litrů mléka, což představuje v porovnání s předcházejícím rokem 2003 pokles o 35,1 mil. litrů, t. r. o 1,4 %.

Průměrný obsah tuku se meziročně zvýšil o 0,023 % z 3,973 % na 3,996 % v minulém roce. Průměrný obsah bílkovin se zvýšil z 3,39 % na 3,40 %. Podíl nakoupeného mléka zařazeného do jakosti Q vzrostl z 39,1 % na 45,0 %. Podíl mléka I. jakostní třídy se snížil z 59,2 % na 53,8 %. Dodávky mléka nestandardní jakosti poklesly z 1,7 % na 1,2 %.

Ceny

Průměrná realizační cena mléka nakoupeného v roce 2004 se meziročně zvýšila ze 7,79 Kč/l na 8,06 Kč/l (+0,27 Kč/l) a dosáhla za měsíc prosinec 2004 meziroční vzestup o 0,52 Kč/l ze 7,82 Kč/l na 8,34 Kč/l.

Výrazný nárůst ceny mléka byl motivován zvýšeným zájmem tuzemských a po připojení ČR k EU částečně i zahraničních zpracovatelů.

Tab. č. 1 Vývoj obchodních cen vybraných mlékárenských výrobků v Kč/l/kg

Výrobek	prosinec 2003	prosinec 2004	rozdíl	index 2004/2003
Mléko polotučné trvanlivé karton 1 l	10,68	11,23	0,55	105,1
Mléko odstředěné trvanlivé karton 1 l	10,12	10,44	0,32	103,2
Mléko polotučné sáček 1 l	9,61	9,85	0,24	102,5
Mléko polotučné čerstvé karton 1 l	9,50	10,53	1,03	110,8
Jogurt bílý do 4,5 % tuku 150 g kelímek – 1 kg	31,91	32,19	0,28	100,9
Máslo čerstvé 250 g Al folie 16 % vody	89,36	96,02	6,66	107,5
Tvaroh měkký 250 g Al folie 25 % sušiny – 1 kg	42,89	45,00	2,11	104,9
Eidamská cihla 30 % - 1 kg	88,37	94,48	6,11	106,9
Eidamská cihla 45 % - 1 kg	97,55	93,47	-4,08	95,8

Z meziročního porovnání cen mlékárenských výrobků vyplývá přetrvávající velmi nízká úroveň u sortimentu tekutých výrobků i když v průměru došlo k jejich zvýšení zhruba o 5 %.

Z dalších konzumních výrobků se zvýšila cena konzumního tvarohu o 4,9 %, cena čerstvého másla o 7,5 % a cena Eidamské cihly 30 % t.v s. o 6,9 %.

Výroba konzumního mléka

Výroba konzumního mléka se meziročně zvýšila o 5,3 % ze 473 848 tis. l na 499 120 tis. l.

V rámci toho objemu se vyrobilo 71,1 % trvanlivého mléka a 28,9 % mléka pasterovaného, a to v obou sledovaných letech.

Tab. č. 2. Výroba konzumního mléka podle způsobu ošetření

Konzumní mléko	Výroba v tis. l		Podíl v %		index 2004/2003
	2003	2004	2003	2004	
Konzumní mléko celkem	473 848	499 120	100,0	100,0	105,3
z toho pasterované	137 150	144 074	28,9	28,9	105,0
trvanlivé	336 698	355 046	71,1	71,1	105,4

Tab. č. 3 Výroba konzumního mléka podle obsahu tuku

Konzumní mléko	Výroba v tis. l		Podíl v %		index 2004/2003
	2003	2004	2003	2004	
odstředěné/nízkotučné	53 998	60 296	11,4	12,1	111,7
polotučné	401 897	415 013	84,8	83,1	103,3
plnotučné	17 953	23 811	3,8	4,8	132,6
celkem	473 848	499 120	100,0	100,0	105,3

Meziročně se zvýšil podíl odtučněného mléka z 11,4 % na 12,1 %. Zvýšení zaznamenala i výroba plnotučného mléka ze 3,8 na 4,8 %.

Tab. č. 4 Výroba konzumního mléka podle způsobu balení

Konzumní mléko	Výroba v tis. l		Podíl v %		index 2004/2003
	2003	2004	2003	2004	
kartony trvanlivé	336 698	355 046	71,1	71,1	105,4
kartony pasterované	47 917	53 085	10,1	10,6	110,8
ostatní	89 233	90 989	18,8	18,3	102,0
celkem	473 848	499 120	100,0	100,0	105,3

Z údajů v tabulce je patrné, že se podíly jednotlivých druhů balení mléka významněji nezměnily.

Podíl mléka plněného do kartónových obalů dosáhl 81,7 %.

Smetany

Tab. č. 5 Výroba konzumních smetan, včetně kysaných

Výrobek	Výroba v tis. l		Podíl v %		index 2004/2003
	2003	2004	2003	2004	
Konz. smetany, vč. kysaných	38 088	49 794	100,0	100,0	130,7
z toho kysané	11 346	13 816	29,8	27,7	121,8
s obs. min. 30 % tuku	16 606	24 977	43,6	50,2	150,4

Celková výroba konzumních smetan, včetně kysaných se v průběhu minulého roku (2004) meziročně zvýšila o 30,7 %. Na zvýšení se podílela 21,8 % kysaná smetana a 50,4 % smetana s minimálním obs. 30 % tuku. Zvýšení výroby bylo rozhodující měrou ovlivněno vývozem smetan po připojení ČR k EU. V průběhu minulého roku se podle údajů celní statistiky zvýšil

dovoz výrobků CN 0401 zahrnující tekuté mléko a smetanu z 51 331 tun v roce 2003 na 72 918 tun v roce 2004 (index 142,1). Vývoz této skupiny výrobků se meziročně velmi rapidně zvýšil z 13 698 tun na 87 346 tun (index 637,7).

Na navýšení vývozu se podílí tekuté mléko jako surovina a významně i vývoz smetan.

Jogurty a ostatní tekuté zakysané výrobky

Tab. č. 6

Výroba jogurtů

Výrobek	Výroba v tis. l		Podíl v %		index 2004/2003
	2003	2004	2003	2004	
Jogurty celkem	86 672	91 870	100,0	100,0	106,0
z toho ochucené	61 522	65 474	71,0	71,3	106,4
nízkotučné do 0,5 %	11 503	12 124	13,3	13,2	105,4

Výroba jogurtů se meziročně významně zvýšila o 6 % z 86672 tun v roce 2003 na 91870 tun v roce 2004. Podíl ochucených výrobků dosáhl 71,3 % a podíl nízkotučných jogurtů do 0,5 % obsahu tuku dosáhl 13,2 %.

Z dalších tekutých zakysaných výrobků vykazala skupina ostatních kysaných výrobků (bez podmáslí) zvýšení výroby o 5 % z 24037 tis. l na 25248 tis. l. Podíl ochucených výrobků se v rámci této skupiny snížil ze 43,7 % na 39,0 %. Výroba neochuceného podmáslí se mírně snížila z 10670 tis. l na 10500 tis. l – o 1,6 %.

Dovoz výrobků CN 0403 zahrnující tekuté zakysané výrobky (jogurt, kefir, podmáslí, kyselou smetanu) se mírně zvýšil z 29209 tun v roce 2003 na 29705 tun v roce 2004 (index 101,7).

Opačný vývoj této sortimentní skupiny vykázal vývoz, který se zvýšil z 6 707 tun v roce 2003 na 14574 tun v roce 2004 (index 217,3).

Výroba másla

Celková výroba másla dosáhla v roce 2004 podle statistického bilančního výkazu MZe 6-12, zahrnujícího výrobu a užití všech druhů másel, včetně pomazánkového másla a másla s rostlinným tukem 59352 tun, což představuje v porovnání s předcházejícím rokem 2003 pokles o 5849 tun – 9 %.

Tab. č. 7

Vývoz výroby a zásob másla

Výrobek	Výroba v tunách		Rozdíl	index 2004/2003
	2003	2004		
poč. zásoba k 1. 1.	1 801	1 762	- 39	97,8
výroba	65 200	59 352	- 5 848	91,0
prodej na vnitřním trhu	39 519	41 270	1 51	104,4
vývoz	22 656	13 486	- 9 170	60,0
kon.zásoba k 31.12.	1 762	2 206	444	125,2

Výroba másla se v roce 2004 snížila částečně vlivem nižšího nákupu mléka, zejména však v důsledku zpracování mléčného tuku do zvýšené výroby konzumních výrobků.

Velmi výrazný pokles o 40 % zaznamenal vývoz másla.

Tab. č. 8

Hlavní sortiment výroby másla

Výrobek	Výroba v tunách		Rozdíl	index 2004/2003
	2003	2004		
čerstvé	29 892	29 368	-524	98,2
ostatní /bloky)	18 434	11 620	-6814	63,0
pomazánkové	7 416	8 396	980	113,2

Výroba čerstvého másla se snížila o 524 tun (-1,8 %), zatímco se výroba pomazánkového másla meziročně zvýšila ze 7419 tun na 8395 tun (+13,2 %). Výroba másla v blocích se snížila o 6814 tun z 18434 tun v roce 2003 na 11620 tun v roce 2004 – o 37 %.

Dovoz másla se meziročně snížil z 5008 tun v roce 2003 na 4386 tun v roce 2004 (index 87,6).

Tvarohy a tvarohové speciality

Celková výroba této skupiny výrobků se meziročně mírně zvýšila o 2,2 % ze 47187 tun na 48212 tun.

Tab. č. 9

Výroba tvarohů a tvarohových specialit

Výrobek	Výroba v tunách		Rozdíl	index 2004/2003
	2003	2004		
tvarohy	32 706	34 368	1662	105,1
smet. krémy	10 183	10 356	173	101,7
tvarohové dezerty	4 298	3 488	-810	81,2
celkem	47 187	48 212	1025	102,2

Na zvýšení výroby se podílely významnou měrou tvarohy, které vykázaly nárůst o 1 662 tun z 32 706 tun na 34 368 tun (+5,1 %). Výroba smetanových krémů se zvýšila o 1,7 %, zatímco výroba tvarohových dezertů poklesla o 18,8 % ze 4 298 tun na 3 488 tun.

Nejvýznamnější zástupce sortimentu tvarohů – konzumní tvaroh poklesl ve výrobě o 1 % z 22 481 tun na 22 265 tun. Pokles vykázal i tvrdý tvaroh o 5,9 % z 1 438 tun na 1 353 tun. Výrazně se zvýšil zájem o jemný tvaroh, jehož výroba se zvýšila o 29,2 % z 5 638 tun na 7 287 tun. Nárůst výroby vykázal průmyslový tvaroh – o 10,0 % z 3 148 tun na 3 463 tun.

Sýry

Výroba sýrů celkem v roce 2004 stagnovala. Přírodních sýrů se vyrobilo 94367 tun (index 100,0). Výroba tavených sýrů se rovněž nezměnila a dosáhla 19 913 tun (index 100).

Tab. č. 10

Vývoj výroby sýrů celkem

Výrobek	Výroba v tunách		Rozdíl	index 2004/2003
	2003	2004		
sýry přírodní	94 393	94 367	26	100,0
sýry tavené	19 918	19 913	-5	100,0
sýry celkem	114 311	114 280	-31	100,0

V následující tabulce je uveden přehled výroby přírodních sýrů podle tradičního sortimentního členění.

Tab. č. 11

Sortiment výroby přírodních sýrů

Výrobek	Výroba v tunách		Rozdíl	index 2004/2003
	2003	2004		
čerstvé nezrající	7 605	8 029	424	105,6
měkké sýry	x	x	x	x
v bílém solném nálevu	10 192	8 191	-2 001	80,4
plísňové	12 015	14 040	2 025	-116,9
vybrané polotvrdé	47 957	52 366	4 409	109,2
tvrdé a extra tvrdé	11 152	5 672	5 480	50,9
ostatní	x	x	x	x

Nejvyšší podíl z celkové výroby přírodních sýrů připadá na sortimentní skupinu vybraných polotvrdých sýrů zahrnujících především Eidam, Goudu a sýr Madeland. Objem jejich výroby se meziročně zvýšil o 9,2 % ze 47 957 tun 52 366 tun. Nejvyšší zvýšení bylo docíleno u plísňových sýrů o 16,9 % na 14 040 tun. Nejhlubší propad vykázaly tvrdé a extra tvrdé sýry, jejichž objem výroby se snížil o polovinu z 11 152 tun na 5 672 tun (index 50,9). K velmi výraznému poklesu výroby došlo i u sortimentní skupiny bílých sýrů o 19,6 % z 10 192 tun na 8 191 tun v důsledku snížení exportu. Prodej tuzemských přírodních sýrů, obdobně tak jako jejich výroba stagnoval, snížil se meziročně o 257 tun ze 76 744 tun na 76 440 tun (-0,4 %). U sortimentní skupiny CN 0406 zahrnující sýry a tvarohy se dovoz výrazně zvýšil. Bohužel. zatím zveřejněná data o dovozu výrobků v této skupině jsou evidentně nesprávná a proto jsme se rozhodli použít údaje za jedenáct měsíců roku 2004. Za toto období se zvýšil dovoz sýrů a tvarohů o 6 231 tun z 20 345 tun v roce 2003 na 26 876 tun od ledna do listopadu 2004 (index 132,1).

Vývoz této skupiny výrobků se mírně snížil o 344 tun z 18 431 tun v roce 2003 na 18 107 tun v roce 2004 (index 98,2).

Výroba sušeného mléka

Tab. č. 12 Výroba, vývoz a zásoby sušeného mléka (bez KDV)

Výrobek/tuny	2003	2004	rozdíl	index 2004/2003
Počáteční zásob k 1. 1.	9 399	7 307	-2 092	77,7
z toho – SOM	8 176	6 002	-2 174	73,4
- SMT	1 223	1 305	82	106,7
Výroba celkem	63 548	53 160	-10 388	83,7
z toho – SOM	39 257	32 832	-6 425	83,6
- SMT	24 291	20 328	-3 963	83,7
Vývoz celkem	60 515	42 596	-17 919	70,4
z toho – SOM	37 487	28 605	-8 882	76,3
- SMT	23 028	13 991	-9 037	60,8
Konečná zásoba 31.12.	7 307	3 692	-3 615	50,5
z toho – SOM	6 002	2 298	-3 704	38,3
- SMT	1 305	1 393	88	106,7

Relativně vysoké zásoby sušených mlék na začátku minulého roku (2004) ve výši 7307 tun, které byly způsobeny jejich zadržetím vývozem v předcházejícím roce (2003) byly na základě mimořádných opatření před vstupem země do EU do 30. dubna 2004 sníženy dodatečným vývozem.

Z údajů tabulky vyplývá, že se celková výroba sušených mlék meziročně snížila o 10 388 tun

ze 63548 tun na 53160 tun (index 83,7), z toho u SOM o 6425 tun z 39 257 tun na 32 832 tun (index 83,6). V minulém roce bylo vyvezeno 42 596 tun sušených mlék (index 70,4), z toho 28 605 tun SOM (index 76,3) a 13 991 tun SMT (index 60,8).

Zahraniční obchod

Tab. č. 13 Zahraniční obchod ČR mlékárenskými výrobky v tis. Kč

Ukazatel/rok	2003	2004	rozdíl	index 2004/2003
Vývoz mléka a výrobků	5 715 738	7 511 838	1 796 100	131,4
Dovoz mléka a výrobků	3 719 486	4 950 672	1 231 186	133,1
Bilance (saldo)	1 996 252	2 561 166	564 914	128,3

Údaje celní statistiky

Celková finanční hodnota dovozu mlékárenských výrobků se v roce 2004 v porovnání s rokem 2003 zvýšila o 1231186 tis. Kč a dosáhla 4950671 tis. Kč (index 133,1).

Zvýšila se i hodnota vývozu o 1796100 tis. Kč na celkových 7511898 tis. Kč (index 131,4).

Celkové pozitivní saldo se zvýšilo z 1996252 tis. Kč v roce 2003 na 2561666 tis. Kč v minulém roce (index 128,3).

Závěr

Objem nákupu mléka se v minulém přelomovém roce 2004, ve kterém se stala naše země součástí rozšířené Evropské Unie meziročně snížil o 1,4 % na téměř 2,5 miliardy l, při čemž se průměrná nákupní cena mléka vlivem vnějších změněných podmínek výrazně zvýšila ze 7,99 Kč/l v měsíci květnu na 8,34 Kč/l v prosinci s přetrvávajícím tlakem na její další zvyšování. Výroba mlékárenských výrobků se meziročně zvýšila u sortimentní skupiny konzumního mléka, jogurtů a tvarohů o 5 – 6 %, zatímco výroba sýrů celkem, a to jak přírodních, tak tavených, stagnovala a vykazovala index 100.

Výroba vysokoobjemových výrobků se výrazně snížila a vykazovala pokles u sušeného mléka o 16,3 % a u másla o 9 %. Příznivé ceny mlékárenských výrobků na zahraničních trzích ovlivnily pozitivně jejich obchodní bilanci v rámci ČR.

Praha 8. února 2004

Ing. M. Křivánek, ČMSM

Příloha

Výroba mlékařenských výrobků v roce 2004

Výrobek	jedn.	výroba 2003	výroba 2004	index 2004/2003
Nákup mléka	mil. l	2 531	2 496	98,6
prům.obsah tuku	%	3,973	3,996	+0,023
prům. obsah bílkovin	%	3,39	3,40	+0,01
prům.nák. cena mléka 1 l	Kč/l	7,79	8,06	103,5
konz. mléko celkem	tis. l	473 848	499 120	105,3
konz.smetany vč. kysaných	tis. l	38 088	49 794	130,7
jogurty celkem	tuny	86 682	91 871	106,0
konz. tvarohy	tuny	32 706	34 368	105,1
smet. krémy	tuny	10 183	10 356	101,7
tvaroh. dezerty	tuny	4 298	3 488	81,2
máslo celkem	tuny	65 200	59 352	91,0
sýry přírodní	tuny	94 393	94 367	100,0
sýry tavené	tuny	19 918	19 913	100,0
suš.mléko celkem bez KDV	tuny	63 548	53 160	83,7
z toho – odtučněné	tuny	39 257	32 832	83,6

Pramen: Statistický výkaz SFTR (MZe ČR)

Praha 8. února 2005
Křivánek, ČMSM